

Offentlige indkøb og menneskerettigheder

Baggrund

Det offentlige køber ind for ca. 300 mia. kr. om året. Det offentlige er derfor med til at understøtte udbuddet af varer og ydelser, der udover at være billige og af god kvalitet er sikre og sunde og produceret under ansvarlige forhold. Som alle andre køber det offentlige ind til den lavest mulige pris gennem globale værdikæder. Der er derfor en risiko for, at produktionen foregår i lande, hvor håndhævelsen af national lovgivning er usikker, og respekten for menneskerettigheder er lav eller ikke eksisterende.

Det er det vigtigt, at man også i det offentlige er med til at fremme ansvarlig produktion gennem samarbejde og dialog med sine leverandører ikke mindst i lyset af de internationale retningslinjer på området. De vigtigste retningslinjer på området er FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv og OECDs retningslinjer for multinationale virksomheder. Med baggrund i OECD's retningslinjer har man etableret den danske Mæglings- og Klageinstitution, hvor man kan klage over såvel private virksomheder som offentlige myndigheder og organisationer over manglende overholdelse af OECD's retningslinjer.

Gennem de senere år har der i forskellige fora, blandt andet i regi af DIEH, været diskuteret, hvordan det offentliges ansvar kan udmøntes i praksis, og man er nået til en erkendelse af, at det er vigtigt at både det politiske og offentlige administrative niveau sidder med sammen med leverandører, når det skal diskuteres, hvordan det offentlige bedst muligt varetager deres ansvar i forhold til FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv samt OECDs retningslinjer for multinationale virksomheder.

DIEH arrangerer i samarbejde med Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd et debatmøde om etiske offentlige indkøb, hvor fokus er på det offentliges ansvar for at respektere menneskerettigheder i forbindelse med indkøb.

Formål

Formål med arrangementet er at sætte fokus på de offentlige myndigheders forpligtelser i forhold til at følge FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder samt muligheder for positiv indflydelse på menneskerettigheder i værdikæden. Der vil ligeledes blive lagt op til en diskussion af de muligheder det offentlige har for at øge deres indflydelsessfære og gøre brug af deres indkøbsvolumen til at påvirke leverandører til at efterleve internationale retningslinjer og principper.

Mødet vil være delt op i to sektioner, hvor den første sektion omhandler de internationale retningslinjer, som det offentlige har forpligtet sig til at støtte op om, og hvordan retningslinjerne øver indflydelse på det offentliges indkøbsprocedurer. Den anden sektion omhandler, hvordan det offentlige i praksis kan arbejde med feltet, og IT-sektoren vil være case.

Første sektion vil blive indledt af et oplæg af fra Juraprofessor, Robert Stumberg fra Georgetown University samt Amol Mehar, CEO for ICAR (the International Corporate Accountability Roundtable), USA, der præsenterer rapporten "Turning a blind eye? Respecting Human Rights in Government Purchasing" (Læs rapporten her: <http://accountabilityroundtable.org/wp-content/uploads/2014/09/Procurement-Report-FINAL.pdf>). Rapporten belyser, hvordan offentlige indkøb i USA kan have såvel negativ som positiv indflydelse på menneskerettigheder i værdikæden

samt hvilke muligheder, der er for strategiske ændringer af indkøbsprocessen så den understøtter respekt for menneskerettigheder.

Mads Øvlisen, formand for Mæglings- og klageinstitutionen vil præsentere OECD's retningslinjer og Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd og forventninger til det offentlige. DIEH vil give praktiske eksempler på, hvordan man i det offentlige kan arbejde med samfundsansvar i sin leverandørkæde.

Efterfølgende vil der være paneldebat, hvor repræsentanter for erhvervsorganisationer, leverandører, fagbevægelse, repræsentanter fra det politiske system; kommunalpolitikere og regions politikere samt NGOer vil debattere, hvordan det offentlige kan støtte op om de internationale retningslinjer og principper for menneskerettigheder, når de køber ind.

Sektion to vil have et praktisk fokus, hvor IT-industrien vil være case. Det offentlige aftager hvert år en stor andel af alt IT-udstyr, og der har inden for det seneste år været en række sager, der beskriver udfordringer i IT-industriens værdikæder – lige fra brug af børnearbejde i forbindelse med udvindingen af mineraler, som benyttes af industrien til kritisable og farlige arbejdsforhold på de fabrikker, som producerer såvel komponenter som de endelige produkter.

Sektion to vil blive indledt af oplæg fra en repræsentant fra det offentlige, som vil fortælle om de etiske krav de stiller, når der gennemføres et udbud, samt hvilke forventninger de har til leverandørerne. Efterfølgende vil repræsentanter fra IT-industrien fortælle om, hvordan de varetager deres ansvar i forhold til FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv samt OECDs retningslinjer. Björn Claesson vil præsentere Electronics Watch, som er et europæisk initiativ, der vil samle offentlige indkøbere om at arbejde for bedre arbejdsforhold i elektronikindustrien blandt andet ved at stille ensartede krav i forbindelse med udbud samt sikre en samlede opfølgning på om leverandørerne efterlever de krav som stilles. Sektion to vil blive afrundet med en diskussion af om initiativer som Electronics Watch er en del af løsningen på de udfordringer offentlige indkøbere oplever, når de skal efterleve de internationale principper og retningslinjer, og i så fald hvordan sådanne initiativer bør udformes.

Målgruppe for sektion 1:

Politikere og indkøbschefer i det offentlige samt leverandører til det offentlige.

Målgruppe for sektion 2:

Repræsentanter fra IT-industrien, indkøbschefer og indkøbere.

Forslag til deltagere i paneldiskussion

Sektion 1(Moderator – info følger)

Mæglings- og Klageinstitutionen – Formand Mads Øvlisen

DIEH

Rådet for Samfundsansvar

Leverandører

Erhvervsorganisation

Fagbevægelsen

Repræsentanter fra det politiske system

Kommunalpolitikker

Region hovedstaden